

Begrippenlijst

In de Wcw staan talrijke begrippen. Een aantal belangrijke begrippen staat hieronder uitgelegd. Deze lijst is niet volledig.

Handelingsperspectief onder de Wcw

De verplichtingen, kansen en adviezen voor gemeenten onder de Wet collectieve warmte.

Vaststellingsbevoegdheid

De bevoegdheid van het college om een warmtekavel vast te stellen.

Aanwijzingsbevoegdheid

De bevoegdheid van het college om een warmtebedrijf aan te wijzen voor de aanleg en exploitatie van een warmtenet in de warmtekavel.

Kavelplan

Een plan van het warmtebedrijf voor de aanleg en exploitatie van het warmtenet binnen een warmtekavel.

De Wet collectieve warmte (Wcw) is op 3 juli 2025 aangenomen in de Tweede Kamer en treedt waarschijnlijk op 1 januari 2026 in werking. De wet geeft de gemeente de regie over de warmtetransitie in de gemeente. Wat betekent de wet voor het gemeentelijk handelen? Deze factsheet gaat in op de verplichtingen, kansen en aanbevelingen op basis van de Wcw. Gelijktijdig met de Wcw treedt de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) in werking.

Wat verandert er? (1)

Onder de Wcw verandert een aantal zaken, waardoor gemeenten extra taken krijgen:

- **Vaststelling en aanwijzing:** Binnen een (door het college vast te stellen) warmtekavel wordt door het college een warmtebedrijf aangewezen om een warmtenet aan te leggen en te exploiteren. De aanwijzing van het warmtebedrijf komt voort uit een aanmelding van een warmtebedrijf. Hiervoor levert het warmtebedrijf een globaal kavelplan op voor de desbetreffende kavel.
- **Warmtekavel en warmtebedrijf zijn verbonden:** De aanwijzing van een warmtebedrijf en de vaststelling van de warmtekavel worden volgens de Wcw gezien als één besluit. Dit betekent dat er geen warmtekavel kan worden aangewezen zonder dat hier een geschikt warmtebedrijf voor is. Indien een gemeente een warmtekavel wil aanwijzen, moet er dus voldoende onderzoek gedaan zijn naar mogelijke warmtebedrijven.

Kosten gebaseerd tarief

Een nieuwe tariefstructuur gebaseerd op de daadwerkelijke kosten van een warmtevoorziening.

Leveringszekerheid

De verplichting voor warmtebedrijven om betrouwbare levering van warmte te garanderen.

Ontheffing

De bevoegdheid van het college om aan kleine warmtesystemen (<1500 aansluitingen) een ontheffing te verlenen om niet aan te sluiten op een collectief warmtenet.

Publiek

meerderheidsbelang

Minimaal 51% van het warmtebedrijf moet in handen zijn van publieke partijen (zoals gemeenten of provincies, publieke netbeheerders).

Transportnet

Dit is een netwerk van leidingen of kabels dat wordt gebruikt voor het transporteren van grote hoeveelheden elektriciteit, warmte of andere energiebronnen over lange afstanden.

Wat verandert er? (2)

Veranderende rol ACM: De Autoriteit Consument en Markt (ACM) heeft onder de Wcw een aangepaste verantwoordelijkheid. Niet langer verlenen zij vergunningen aan warmtebedrijven, maar bij de aanmelding van het warmtebedrijf overlegt het warmtebedrijf een besluit van de ACM waarin de ACM verklaart dat het warmtebedrijf beschikt over voldoende technische, financiële en organisatorische kwaliteiten om een warmtenet aan te leggen en te exploiteren in de warmtekavel. De rol van de ACM blijft gelijk op andere punten, zoals de controle op wettelijke naleving bij warmtebedrijven, of wordt zelfs groter, doordat het ook warmtebedrijven controleert op duurzaamheid.

Verplichtingen voor gemeenten

Onder de Wcw ontstaat een aantal verplichtingen voor gemeenten.

Aanwijzen warmtebedrijven bij warmtekavel: De gemeente kan een warmtebedrijf aanwijzen dat binnen een gedefinieerde warmtekavel warmte mag leveren, indien er gekozen is voor een collectieve warmteoplossing.

Publieke warmtenetten: onder de Wcw is ervoor gekozen dat warmtenetten tenminste voor meer dan 50% in publieke handen zijn of komen. Deelname in een publiek warmtebedrijf die het warmtenet aanlegt en exploiteert kan door deelname van de gemeente, maar hoeft niet. Indien de gemeente ervoor kiest deel te nemen aan een warmtebedrijf, betekent dit wel dat zij als aandeelhouder moet handelen in het belang van de onderneming. Hierdoor is een positieve businesscase in veel gevallen nodig.

- **Ingroeiperiode:** De gemeente kan tot 7 jaar na inwerkingtreding van de Wcw nog een privaat warmtebedrijf aanwijzen.
- **Omzetten concessie in aanwijzing onder dezelfde voorwaarden:** Bij een bestaande concessie voor warmtelevering moet het college binnen een jaar na inwerkingtreding van de Wcw deze omzetten in een aanwijzing onder dezelfde voorwaarden. De voorwaarden mogen niet in strijd zijn met de Wcw. De duur voor de aanwijzing is minimaal 14 jaar en maximaal 40 jaar.

Belangrijke acties voor gemeenten:

Actie	Wanneer?	Opmerkingen
Start aanwijzings-procedure warmtebedrijf van een bestaand warmtenet	Binnen 1 jaar na inwerking-treding	Treed zo spoedig mogelijk met die warmtebedrijven in overleg
Actualiseer warmteprogramma	Elke 5 jaar	Koppel aan wijkuitvoeringsplannen
Bouw interne expertise op	Per direct	Juridisch, technisch, financieel, sociaal, organisatorisch
Betrek stakeholders	Continu	Corporaties, warmtebedrijven, bewoners

Warmtebedrijf

De organisatie die verantwoordelijk is voor de productie, het transport en de levering van warmte binnen een warmtekavel.

Warmtegemeenschap

Een samenwerkingsverband van bewoners of lokale partijen die gezamenlijk warmte produceren en leveren.

Warmtekavel

Een geografisch afgebakend gebied waarin één warmtebedrijf exclusief warmte mag leveren en transporteren.

Warmteprogramma

Een beleidsdocument van de gemeente waarin staat waar en wanneer warmtenetten worden aangelegd.

Wat kunnen gemeenten doen?

Er zijn een aantal aanbevelingen voor gemeenten, op basis van de Wcw:

- **Wees voorbereid:** Na de inwerkingtreding van de Wcw moeten warmtebedrijven met een reeds bestaand warmtenet een aanwijzing krijgen als warmtebedrijf. De aanwijzing is een verplichting uit de Wcw die het college moet uitvoeren. De voorwaarden van de aanwijzing mogen niet in strijd zijn met het bepaalde in de Wcw. De aanwijzing moet voor minimaal 14 jaar en maximaal 40 jaar gelden. Het is belangrijk om met deze warmtebedrijven tijdig te bespreken wat de aanwijzing precies moet inhouden en of dat past binnen de wettelijke kaders van de Wcw.
- **Zorg voor voldoende expertise:** Kennis en kunde van de Wcw is essentieel voor het goed kunnen uitvoeren van de rol van de gemeente. *In de warmteprogramma's van de Wgiw* moeten impactvolle (beleids)keuzes staan voor de toekomst. De juiste kennis en onderbouwing hiervoor is nodig. Ook bij het aanwijzen van warmtekavels is veel onderzoek vooraf nodig – welke partij kan en wil het uitvoeren, wat is een logische grote en nog meer. Dit is kennis die gemeenten niet vanzelfsprekend in huis hebben. Organisaties als het NPLW en SPDE kunnen ondersteuning bieden.
- **Blijf in gesprek:** Blijf altijd in gesprek met stakeholders bij het maken van plannen. Zeker wanneer de gemeente van plan is een warmtekavel aan te wijzen, is het cruciaal dat bestaande of potentiële warmtebedrijven, zowel publiek als privaat, blijvend worden meegenomen. De warmtetransitie gebeurt uiteindelijk samen. Zoek daarom de verbinding op.

Meer weten?

Er komt steeds meer op gemeenten af en huidige en nieuwe wetgeving zorgen voor veranderende taken voor de gemeente. Het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) ondersteunt Noord-Hollandse gemeenten bij de warmtetransitie. Bij vragen over wet- en regelgeving kunt u contact opnemen met Saskia Manders (Saskia.manders@servicepuntde.nl)